

ELŐDI PÁL
A GLOBULÁRIS FEHÉRJÉK TÉRSZERKEZET-VIZSGÁLATÁNAK
PROBLÉMÁI ÉS EREDMÉNYEI

•

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó	7
Bevezetés	8
I. A globuláris fehérjék felépítése — a fehérjemolekula fogalma	10
1. Szupermolekuláris szerkezet	14
2. Molekuláris szerkezet	14
3. Polipeptid-lánc szerkezet	14
Javasolt irodalom	16
II. Kristályos fehérjék	17
1. Fehérjekristályok	17
2. A röntgen szerkezetvizsgálat	18
3. A vizsgálatok eredményei néhány fehérjén	20
a) Mioglobín	21
b) Hemoglobín	24
c) Ribonukleáz	27
d) Lizozim	27
e) Kimotripszinogén	29
f) α -kimotripszin	29
g) Tejsavdehidrogenáz	29
h) Gliceraldehid-3-foszfát dehidrogenáz	29
Javasolt irodalom	30
III. Globuláris fehérjék oldatban	31
1. A molekulák mérete és alakja	31
a) Tömör, merev, oldószer számára áthatolhatatlan gömb	31
b) Helikális pálca	32
c) Rendezetlen gombolyag	32
2. Hidrodinamikai sajátosságok	33
a) Viszkózitás	33
b) Diffúziós és szedimentációs sebesség, sűrűláadási arány, molekulásúly	36
3. Statikus, egyensúlyi meghatározások	46
a) Szedimentációs egyensúly; Archibald módszere	46
b) A fényszórás vizsgálata	48
4. A molekulásúly állandósága; a globuláris fehérjék alegységei	52
Javasolt irodalom	59

IV. Hélix szerkezet a globuláris fehérjékben	60
1. A polipeptid-lánc konformációja — az α -hélix modell	60
2. Az α -hélix sajátosságai és létezésének bizonyítása	63
a) A hélix vizsgálata szintetikus poliaminosavakon	63
b) A hélix szerkezet stabilitása és felbomlása	65
3. A hélix tartalom meghatározásának közvetett módszerei	70
a) Hidrogén $\rightarrow$ deutérium kicserélődés	70
b) Az optikai forgatóképesség vizsgálata	74
a) A specifikus optikai forgatóképesség és a hélix tartalom összefüggésére vonatkozó hipotézisek	75
β) A rotáció diszperziója 350—600 $m\mu$ között	77
γ) ORD vizsgálatok távolabbi ultraibolyában	90
Javasolt irodalom	96
V. Térszerkezetstabilizáló tényezők	97
1. Kovalens kötések	99
a) Disszulfidkötések	99
b) Foszfát-diészter kötés	102
2. Nem-kovalens kötések	103
a) Hidrogén-kötések	103
a) Peptid hidrogén-kötések	103
β) Oldalláncok közötti hidrogén-kötések	106
b) Elektrosztatikus kölcsönhatások	110
c) Hidrofób erők	111
a) Modellek vizsgálata	113
β) Oldószer-variációs eljárás	115
γ) Detergens hatása	116
Javasolt irodalom	118
VI. Következtetések	119
Irodalomjegyzék	121
Névmutató	131
Tárgymutató	135